

הלכות שבת ועזרתה

רעא

למקום שירצה¹³ ואם אי אפשר לנער (בגון שהוא צריך עוד לנר זה במקום האחר¹⁴ או שיש חשש הפסד¹⁵ בניעור זה שלא ישבר הנר¹⁶) רשאי לטלטלנו בעוד הנר עליו הואיל ולא נעשה כסיוס לו בלבדו בבין השמשות ואפילו אם אינו צריך עוד לנר אלא שצריך למקום השלחן¹⁷ ואם ינער שם הנר לא יוכל לעשות חפצו באותו מקום מותר לטלטל השלחן עם הנר שעליו למקום אחר הואיל ולא נעשה השלחן בבין השמשות כסיוס לאיסור בלבדו וכמו שיתבאר כל זה בס' ש"מ¹⁸ וש"י¹⁹ עיין שם כל פרטי דינים אלו ומעמיהם:

ז מותר להניח נר של שבת²⁰ מבעוד יום²¹ על גבי אילן וירדוק שם בשבת אבל אין מניחין נר של יו"ט דולק על האילן²² אפילו מבעוד יום²³ גזרה שמה יעלה באילן ביו"ט ליטול ממנו הנר²⁴ ונמצא משתמש במחובר לקרקע²⁵ ביו"ט שהוא אסור מטעם שיתבאר בס' של"ץ²⁶ אבל בשבת אין לחוש שמה יעלה עליו ליטול הנר לאחר שיכבה שהרי הוא אסור בטלטול אף לאחר שיכבה²⁷ כמו שיתבאר בס' רע"ט²⁸:

ח מותר לכפות קערה²⁹ של חרס³⁰ על גבי הנר בשביל שלא יאחז האור בקורה³¹ שמה שהוא מטלטל הקערה בשבת בשביל הצלת הקורה האסורה בטלטול בשבת אין בזה שום איסור כלל³² וכל שכן שמותר לכפותה על הנר כדי לשמש ממתני³³ ומכל מקום צריך שניח מעט איור תחתיה שאם לא כן יכבה הנר³⁴:

רעח שיכול לכבות הנר בשביל החולה ובו ד' סעיפים:

א מותר לכבות את הנר בשביל החולה שיישן אם הוא חולה שיש בו חשש סכנה³⁵ אם לא יישן וכן מי שמתירא מפני לסמים³⁶ שלא יתרהו³⁷ מותר לכבות הנר שלא יראוהו³⁸ שפקוח נפש רוחה שבת אפילו בחשש ספק סכנה כמו שיתבאר בס' שכ"ח³⁹.

אבל אם אין שם חשש סכנת נפשות אלא סכנת ממונ⁴⁰ וכן בשביל חולה שאין בו סכנה אסור לכבות מדברי סופרים ואם כבה פטור⁴¹ מפני שאין איסור מן התורה אלא

קיד משנה קכא, מנ"א, מור וש"ע ס"ה.
 קיד רש"י שם ד"ה כופין.
 קטו משנה שם, מור וש"ע שם.
 קטז ראה ק"א לעיל סי' רמז ס"ק יא (ד"ה ולדבר, ובכפון שם) ולא ק"ל כל' יצחק (מג, א) דאין כלי נישל אלא לדבר הנשל בשבת. רש"י יק, א ד"ה כופין. מ"ז סק"ה.
 קז ים של שלמה ביצה פ"ב ס"ב ל. הובא במ"ז שם.
 קיח מ"א סק"ט.

סימן רעח

א משנה כג, מנ"ב ונראה ל, א, מור וש"ע ס"א.
 ב ראה קידו הלכות סי' רעח הערה 2.
 ג משנה שם.
 ד ב"ה מ"ז סק"א.
 ה רש"י בבשנה שם ד"ה ומפני.
 ו ס"ב וש"ג.
 ז ראה רמב"ם פ"ב ה"ג ובמ"ז שם, ב"י מוס"י שד"ל.
 וראה גם לקמן סי' שדל סכ"ה. ושם סכ"ב בנגוס היקף הגוף על ריבם.
 ח נגורא שם אליבא דר"ש מור.

צז כולקמן סי' שפ"ד וש"ג.
 צח וראה לקמן סי' שיא ס"ד שאם מטלטל (רק) בשביל האיסור אסור אף בטלטול מן הגדל. וראה תהלה לדרס סק"ה. וראה ע"ה לקמן סי' שיא ס"ז.
 צט מ"א סוף סק"ה.
 ק ראה ב"ח סוסי"י שי. מ"א סי' שי סק"א. לקמן סי' שח מ"ן ס"ה. וראה ע"ה לקמן סי' שפ"ד "איזה הפסד בדבר הנתיר", וראה גם לקמן סי' שי ס"ז: ינער גם הדיהר ענו אף אין הפסד בניעור.
 קא מ"א סק"ה.
 קב סעיף ד.
 קג סעיף ז.
 קד רב מה, רע"א, מור וש"ע ס"ד.
 קה רש"י שם ד"ה מניחין, ש"ע שם.
 קו רב שם, מור וש"ע שם, ראה לקמן סי' תקד סמ"ז.
 קז מור וש"ע סי' תקד ס"ז.
 קח רא"ש פ"ד סי' ב במפוא, מ"א סי' תקד ס"ק מו. אבל ראה לקמן שם סמ"ז. וראה תהלה לדרס סק"ז.
 קט ראה רש"י שם ד"ה ע"ג דקל. מור וש"ע ס"ד.
 קי סעיף א.
 קיא רש"י שם, לבוש ס"ד. מ"ז סק"ז.
 קיב סעיף א.

במלאכה הצריכה לגופה^ט כלומר שהמלאכה צריכה לו בשביל גופה^ז דהיינו שצריך לו גוף הדבר שגוף המלאכה נעשית בו^ח כגון שמכבה עצים דולקים בשביל הפחמים שהם ראויים לצורפים^י שגוף מלאכת הכיבוי נעשה כגוף הפחמים שהם צריכים לו אבל מלאכה שאינה צריכה לגופה היא כשהיא צריכה לו בשביל דבר אחר שאין גוף המלאכה נעשית בו כגון שמכבה את הנר מפני שחס על השמן^י שלא ידלק כולו עכשיו או מפני שחס על חרס הנר שלא יבקע כשהפתילה דולקת עליו^{יא} שגוף מלאכת הכיבוי נעשה בפתילה והוא מתכוין במלאכתו מפני שצריך לשמן או לנר וכן המכבה את הדליקה מפני שחס על ממונו^{יב} וכן המכבה גחלת בשביל שלא יזוק בה רבים^{יג} וכן זה שמכבה בשביל החולה או מפני הלסטים הרי זה מלאכה שאינה צריכה לגופה כיון שאינו מתכוין בשביל צורך הפחמים או הפתילה שהכיבוי נעשה בהן.

ואפילו אם מכבה בשביל שצריך לפתילה אינו חייב אלא אם כן צריך לחזור ולהדליקה אחר זמן וגם היא פתילה חדשה שזהו פעם ראשון שהודלקה וגם לא הובהבה קודם שהודלקה^{יד} שע"י כיבוי זה היא מותקנת להדליקה יותר ממה שהיתה בתחלה^{טו} אבל אם אין צורך לחזור ולהדליקה לאחר זמן ואפילו אם צריך לחזור ולהדליקה אלא שהיא פתילה ישנה שכבר הודלקה פעם אחת ואפילו היא פתילה חדשה שלא הודלקה מקודם כלל אלא שהובהבה קודם שהודלקה^{טז} שע"י כיבוי זה אינה מיתקנת להדליקה יותר ממה שהיתה בתחלה הרי זה מלאכה שאינה צריכה לגופה שאף שהיא צריך לגוף הדבר שהמלאכה נעשית בו דהיינו שהפחם שכראשה שהכיבוי נעשה בו הוא צריך לו שיהיה נוח לחזור ולהדליקה מכל מקום כיון שהדבר שהמלאכה נעשה בו אינו מתחנן כלום ע"י המלאכה יותר ממה שהיה בתחלה הרי אין המלאכה צריכה לגופה של אותו דבר כלל כיון שאין מתקנת אותו כלום ואינה נקראת מלאכה הצריכה לגופה אלא אם כן שהמלאכה מתקנת את גוף הדבר שנעשית בו יותר ממה שהיה בתחלה^{טז} שאז היא צריכה לגופה וגם שהיא צורך לאדם כגוף הדבר שהמלאכה נעשית בו ומתקנת אותו:

ב כמה דברים אמורים בכיבוי שהיא מלאכת קלקול שמקלקל התבערה לפיכך אינה חשובה צריכה לגופה בזה בלבד מה שגוף הדבר שנעשית בו צריך להאדם אלא עד שגוף הדבר מתחנן ע"י המלאכה שנעשית בו יותר ממה שהיה בתחלה^{טז} וכן הסותר בנין על מנת לחזור ולבנותו^{יז} או הקורע על מנת לחזור ולתפורו^{יח} אין אסור מן התורה אלא אם כן אם דעתו שיהא בנין האחרון יותר טוב מן הראשון^{יט} וכן בתפירת

יד ראה רש"י במשנה שם ר"ה כחם ובגמ' ל' א ר"ה ש"מ.

טו מ"מ פ"ב ה"ג. ב"י מוס"י ש"ל. וראה גם לקמן סי' ש"ל ספ"ה ופ"ה.

טז גמרא מב' א. וראה גם לקמן סי' ש"ל ספ"ה.

יז רב אר ב' אהבה לא. כ. מור. לבוש ס"א.

יח תוס' שם ר"ה וסותר. מ"ז סק"א.

יט ראה רש"י שם ר"ה אפילו.

כ ראה תוס' צ"ד, א ר"ה רב.

כא תוס' צ"ד, א ר"ה ר"ש.

כב ראה גם לקמן סי' ש"ז.

כג ראה גם לקמן סי' ש"ח.

כד תוס' שם.

ט רבי יוסי במשנה שם, כרבי שמעון (ע"ג, ב ט"ג) לדעת רבי יוחנן כגמרא לא, ב. רבא קבא, ב. רבנו חננאל קבא, רע"א, רבא"ד ר"ה תוס' ג. א פו"ה ה"ד. רבנ"ן ורשב"א קבא, כ ר"ה רבנ"ן ר"ן (סו, ב) ר"ה ויתר של תפירת הלכות. מ"מ שם במש האורחות. מור. וראה לקמן סי' ר"ע הערות הלכות.

י תוס' צ"ד, א ר"ה ורבי. מ"א רב"א. וראה מ"מ וצנינים. **יא** ראה גם לקמן סי' ש"ז סמ"ז. מ"מ וצנינים. ספק אוד"ף ע' 197.

יב תוס' שם. וראה גם תוס' לגונה י, ב מו"ה מלאכת. **יג** משנה כ"ג, ב אליבא דרבי יוסי ובעת רבי יוחנן בגמ' לא, ב.

הלכות שבת רעהרעט

ד' והכל מודים בפסיק רישיה ולא ימות¹⁰⁰ שחייב עליו מן התורה לפעמים וכיצד מצינו זה והלא בשאינו מתכוין למלאכה בוודאי אין צורך לגופה כלל¹⁰¹ מצינו בכגון שהדבר ידוע שגוה לו במלאכה שנעשית בלא כוונתו והפץ הוא בה אע"פ שלא נתכוין לה¹⁰² והיי היא צריכה לו עכשיו שכבר נעשית מאליה בלא כוונתו כיצד כגון נקב שבחבית שמוציאין בו היין שפקוק בנעורת של פשתן שהנעורת בלועה מיינ הרבה וכשמוציאה חוזר ופוקק בה ומתדקה בחזק אי אפשר שלא יסחוט יין ממנה ואע"פ שאינו מתכוין אלא לסתום הנקב הרי זה פסיק רישיה¹⁰³ ואם יש כלי תחת פקוקת הנעורת שהיין הנסחט ממנה נוטף לתוכו הרי זה חייב על פקוקה זו שהדבר ידוע שגוה לו בין הנסחט מהנעורת לתוך הכלי שיוכל ליהנות ממנו כשיהיה בכלו¹⁰⁴ אבל כשיהיה בלוע נעורת אין לו בה הנאה של כלום והרי זו מלאכה הצריכה לגופה אע"פ שלא נתכוין לה וכן כל כיוצא בזה¹⁰⁵:

רע"ט דיני טלמול הנר בשבת וכו' מ' סעיפים:

א נר שהדליקו בו מבעוד יום ודלק עד לאחר שחשכה אף על פי שכבה אחר כך אסור לטלמול כל השבת כולה¹ אפילו לצורך גופו או לצורך מקומו² ואינו זונה לשאר כלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלמול לצורך גופו או לצורך מקומו כמו שיתבאר בס' ש"ח³ לפי שבבין השמשות כשהיה הנר דולק היה אסור בטלמול אפילו לצורך גופו ומקומו⁴ מפני שהיה בסיס לשלהבת הדולקת בו⁵ שהיא מוקצה ונעשה הנר מוקצה כמותו ומתוך שבבין השמשות שהוא תחלת כניסת השבת⁶ היה מוקצה מדעת האדם שהקצהו מדעתו⁷ כשהדליק בו ועשאו בסיס לדבר (האסור) המוקצה הוקצה לכל השבת כולה כמו שיתבאר בס' ש"ח⁸.

ואפילו מנורה גדולה שדלק עליה נר אחר מבעוד יום נעשית כולה בסיס לו ונאסרה בטלמול לכל השבת אפילו לאחר שכבה הנר⁹ (אפילו אם אינה של פרקים¹⁰) אבל כשבת האחרת מותר לטלמול¹¹ הנר והמנורה¹² לצורך גופן או מקומן¹³ כיון שלא דלקו בהן בתחלת כניסת אותה השבת:

מג אביו ורבה עה, א. ומתקבצין ס' שלו ס"א וש"ג.
מד ראה תוס' עה, א ד"ה טפח, מוכה לה, ב ד"ה מנרה, וראה גם כסף משנה פ"א ה"ז בשם הר"א בן הרמב"ם. הובא מ"א סק"א. וראה חידושי צ"צ ממ, ד.
מנה ראה תוס' יומא לה, רע"א.
מו ראה שבת ק"א, מוע"א, מוע"ב ורש"י שם ד"ה האי וד"ה אסור, וראה גם לקמן ס' שב סכ"ד.
מז ראה ס' התעומה ס' גרה, מרדכי רמז בתה.
מח ראה גם לקמן ס' שב סכ"א (במסוגר).

סימן רע"ט

א ר' מאיר בכריתא נד, א. גמרא קט, א. ה"ף (כא, א). רמב"ם פכ"ה ה"ב, ראו"ש פ"ג ס' ב, מור ושולח ס"א.
ב משמעות רמב"ם שם ה"ו י"א. בעל המאור (מז, ב). רבינו ירוהם נתיב י"ב ח"ב (מז, ב). שו"ת הרא"ש כלל כב ס' ח. ובהנהגת אשירי פ"ג ס' ב, שולח ס"ב.
ג ס"ב וש"ג.
ד כ"י מו"ח ומ"ש וכן, הובא במ"ז סק"ב. הנהגת הלכות

ס"ב.
ה רש"י מז, א ד"ה לדבר.
ו מלחמות סופ"ד רביצה (מז, ב). וראה קובץ דברי תורה ח"ג ע' לה.
ז ראה גם לעיל ס' רעו ס"ג, ולקמן ס' שם פ"ז וש"ג.
ח ראה לבוש סוף ס"ה. לעיל ס' רעא ק"א סק"ג (במסוגר).
ט ראה גם לקמן ס' תצה ס"ג.
י גמ', מו, רע"א ורש"י שם ד"ה לדבר, מ"א ס' רעו ס"ק י"א.
יא ס"יא. וראה שם ס"ה. ס' שבה ס"ה. וראה לקמן ס"ה בידעת ה"ב.
יב ראה רמב"ם פכ"ה ה"י.
יג ראה לקמן ס"ה.
יד כ"ש במשנה נד, א וכר"מ בכריתא שם. מור ושולח ס"ג.
טו ראה ר' יודא גמ' שם. ר"ן שם (כא, א) מו"ח אמר.
טז מ"א ס"ק יב. ומתקבצין ס' שח ס"ב.